

Дата публікації

2017/4/20

Матеріали конференції

Актуальні проблеми лінгвістики та методики викладання іноземних мов у вищому навчальному закладі та школі

Номер

21

Страницы

203-207

Менкова Тетяна

ЗІСТАВЛЕННЯ СУЧАСНОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОСПІЛЬНОТ У ТЕМАТИЧНОМУ ГНІЗДІ «СПОРТ»

Спорт справедливо називають «соціокультурним феноменом ХХ ст.». В силу свого всеосяжного, універсального характеру він виступає навіть як частина культурного, політичного, економічного життя певної країни і водночас традицій і свідомості народу.

Спортивний молодіжний сленг в українській мові, порівняно з іншими соціальними діалектами, є явищем новітнім і тому ще не досить гарно вивченим. Актуальність пропонованого дослідження визначається проблемним характером теми, необхідністю комплексного підходу до вивчення цього явища. Цією проблемою займалися Дегтяренко В., Жестков С., Карпець Л. А., Петрусенко Н. Ю. та ін..

Через кодифіковану систему спортивних найменувань неможливо задовольнити всі потреби молодих спортсменів: зручність, легкість, природність у використанні спортивних сленгізмів, прагнення до економії мовних зусиль і засобів, до простоти, влучності висловлювання, до емоційності та експресивності, до створення нової лексики через відсутність її загальнонаціональній мові.

Спортсмени майже всі важливі для себе явища позначають за допомогою сленгізмів. В основу сленгових спортивних найменувань осіб покладено різні мотиваційні ознаки:

- **Назви спорту, спортсменів:** в українській мові, наприклад, *гарбуз* – борець сумо, *страуси* – особи, які займаються спелеотуризмом, *слоненята* – металники дисків; в німецькій мові, наприклад, *Schiri, 23. Mann* – Bezeichnung für den Schiedsrichter.
- **Місце і роль людини в спорті:** в українській мові, наприклад, *екскурсант, турист* – гравець, який досить часто сидить на лаві запасних; в німецькій мові, наприклад, *Fliegenfänger* – ein Torwart, der Probleme beim Fangen von hohen Bällen hat.
- **За вміннями та характерними діями:** в українській мові, наприклад, *показуй* –

плавець, який під час змагань демонструє прекрасну техніку; в німецькій мові, наприклад, Aerobic – Kunstflieger.

- **За фізичними якостями та зовнішніми ознаками** в українській мові, наприклад, *машина* – міцний, сильний спортсмен, *орач* – сильний, витривалий лижник; в німецькій мові: *Bewegungslegasteniker – äußerst ungelenker Mensch, der sich komisch bewegt.*

- **Дії, процеси, явища:** в українській мові: *анулюк* – скасування рішення судді, *баранка* – нульовий результат, *бічняк* – боковий, бічний кидок, *вертушка* – перехват руками на верхній жердині; в німецькій мові, наприклад, *bolzen* – наносити удари повз воріт, грубо грати, бити по ногах, *3. Halbzeit – Ausschreitungen vor und /oder nach einem Fußballspiel, buffen, fubben, peppeln – Fußball spielen, pumpen – in Fitnessstudio Gewichte stemmen.*

- **Назви спортивного інвентарю, його особливості:** в українській мові, наприклад, *байда* – байдарка, *колобок* – круглий за формою рюкзак; в німецькій мові, наприклад, *Wuchtel, Ei, Kugel, Pille, Pocke, Pluntze – der Ball.*

- **На позначенні спортивних вправ і стилів:** в українській мові, наприклад, *ромашка* – вправа на гнучкість, *журавель* – стиль цюань-шу, *розтяжка* – стретчинг, *мурашки* – замість маваші-цуки; в німецькій мові, наприклад, *Gurkerl – ein zwischen den Beinen des Gegners durchgeschossener Ball, Flowing (Flowdance) – eine tänzerische Form der Körperarbeit, Bombe, Granate – gezielter Fernschuss.*

- **Назви спортивних закладів, місць проведення спортивних дій:** в українській мові, наприклад, *качалка* – тренажерна зала, де тренуються культуристи, *плювалка* – тир із примітивним оснащенням; в німецькій мові: *Bolzplatz – öffentlicher, frei benutzbarer Fußballplatz, Eisenhölle – Fitnesscenter mit Schwerpunkt auf Bodybuilding.*

У творенні спортивних сленгізмів активно використовуються ресурси *словотвірної* системи сучасної української та німецької мови, її способи і моделі, типи словотвірних значень; спортивний молодіжний сленг немає своїх суто спортивних засобів словотвору. Найпродуктивнішим є суфіксальний спосіб: *-ик* і його варіанти (*рамочник* – воротник, *баночник* запасний чи оштрафований гравець), *-ак* (*різак* – лижник, що перший прокладає /ріже лижню, *гірняк* – спортсмен або консультант із гірських видів спорту), *-ер* (*дублер* – гравець, що за один матч забив два і більшу кількість м'ячів), *-ун* (*лизун* – легкоатлет, що наздоганяє суперника), *-ок* (*качок* – особа, що качає м'язи, здебільшого про культуристів). Найпродуктивнішим словотвірним суфіксом у німецькій мові є суфікс *-er*. За його допомогою з'явилися такі слова як: *Sechzehner – der Strafraum, also die Zone, die 16,4592 m vor dem Tor beginnt, Hüpfen – Bezeichnung für die Figur des Springers.* В німецькій мові досить розповсюдженим способом поповнення спортивного сленгового словника є спосіб

префіксації, наприклад: *durchtanken* – mehrere Abwehrspieler durch eine gelungene Einzelaktion hinter sich zu lassen, *Abflug* – unfreiwilliges Verlassen der Rennstrecke im Motorsport.

На відміну від спортивного сленгу української молоді спортивний сленг німецької молоді багатий на фразеологічні звороти: *xutami budku* – (футбольний ритуал) після матчу, їдучи в метро, футбольні фанати розхитують вагон у тунелі, *die Fackel rausholen* – der Torschuss (da muss er endlich *die Fackel rausholen!*), *am Ball bleiben* – dabei bleiben, nicht aufgeben, *blau sein* – an den Grenzen der körperlichen Leistungsfähigkeit angelangt sein, *jemanden nass machen* – schneller als ein Konkurrent schwimmen, allgemein: einen Konkurrenten hinter sich lassen, *Pflicht und Kür* – Eiskunstlauf.

Різні спортивні реалії, постають шляхом метафоричного перенесення значення: *Червоні Дияволи* – футбольна команда «Манчестер Юнайтед», *зебра* суддя, *Бульдог* – воротар Олівер Канн, *паровоз* – футболіст, який досить часто іде в контратаку; менша кількість нових значень слів з'являється шляхом метонімічного перенесення у спортивному жаргоні: *прапорець* – суддя на полі, *мундир* – капітан команди, *ключка* – хокеїст; *бубка* – спортсмен, який займається стрибками з жердиною; *зебра* – одяг судді. Антропоніми також часто вживаються у молодіжному спортивному сленгу, наприклад: *Залізний Кулак* – боксер Віталій Кличко, *Блоха* – футболіст (від Олег Блохін), *Метал* – Металург, *Паровози* – Локомотив, *Mary Sue* – (Mary-Sue, MarySue) unter Hobbyautoren gebrachter Ausdruck für einen überperfekten, unrealistischen fiktionalen Charakter meist weiblichen Geschlechts. Такий вид, як усічення можна досить часто зустріти у молодіжному словнику: *байда* – байдарка, *Luma* – Abkürzung für Luftmatratze, *snöbeln* – snowboarden.

Усі спортивні сленгізми можна умовно поділити на такі основні групи: назви спорту, спортсменів; місце і роль людини в спорті; дії, процеси, явища, за уміннями та характерними діями, за фізичними якостями та зовнішніми ознаками; назви спортивного інвентарю, його особливості; позначення спортивних вправ і стилів, спортивних закладів, місць проведення спортивних дій. Активність і продуктивність виявляють такі словотвірні способи, як афіксація й усічення, лише поодинокі випадки застосування способу основоскладання й контамінації в українській та німецькій мовах.

Список використаних джерел:

1. Л.А. Карпець Український спортивний жаргон: структурно-семантичний аспект, Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01 /Л.А. Карпець; Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. — Х., 2006. — 19 с.
2. Майструк Т. Питання на вплив англіцизмів на лексичний склад української

мови // Наукові записки Серія: Філологія, Кіровоград: КДПУ ім. Винниченка – Вип. – 75
(1), 2008, – С. 139-141

3. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Novfil/2009-35/064-067.pdf
4. <http://de.wikipedia.org/wiki/Sportjargon>
5. <http://szenesprachenwiki.de/words/verzeichnis?c=5&page=3>